

24. Přestupkové řízení

Přestupkem je společensky škodlivý, protiprávní čin, který je v jednotlivých zákonech za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem. Co konkrétně je považováno za přestupek je uvedeno v každém zákoně (např. zákon č. 166/1999 Sb. § 71 *Přestupky fyzických osob (I) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že a) nesplní nebo poruší některou z povinností chovatele stanovených v §4 odst. 3, 4 a 7).*

Přestupkové řízení probíhá na základě **zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich** a **zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích**. K řízení o přestupcích jsou jednotlivé orgány oprávněny na základě věcné a místní příslušnosti. **Přestupkové řízení vede pouze správní orgán, který je k tomu oprávněný** [např. *KVS při porušení zákona č. 166/1999 Sb. (- § 49 odst. 1 písm. u) - ukládá pokuty za nesplnění nebo porušení povinností, požadavků nebo podmínek stanovených tímto zákonem a předpisy Evropské unie; obec s rozšířenou působností při porušení zákona č. 246/1992 Sb. (§ 28 odst. 2 - projednává přestupky podle tohoto zákona)]. Pokud však zákon nestanoví jinak, vede přestupkové řízení **obecní úřad obce s rozšířenou působností** (např. *o přestupcích proti pořádku v územní samosprávě, proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku*). K řízení je místně příslušný správní orgán, v jehož obvodu byl přestupek spáchán. V případech, kdy byl přestupek spáchán v cizině, je místně příslušný orgán, v jehož obvodu má podezřelý z přestupku trvalý pobyt, u právnických nebo fyzických podnikajících osob pak místně příslušný správní orgán, v jehož obvodu má osoba sídlo, nebo vykonává svou činnost.*

Řízení o přestupku

Před zahájením řízení správní orgán posoudí, zda existují skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku (podání vysvětlení, zajištění důkazu atd.) a shromáždí podklady pro zahájení řízení (poznatky z vlastní činnosti, oznámení o přestupku).

Řízení o přestupku je zahájeno **vždy z moci úřední**. Za zahájení řízení se považuje doručení oznámení o zahájení řízení osobě podezřelé ze spáchání přestupku, nebo ústním vyhlášením takového oznámení. Oznámení obsahuje popis skutku (skutkový děj, místo a čas spáchání přestupku, účastníky přestupku, ...) a jeho předběžnou právní kvalifikaci.

Účastníky řízení jsou **obviněný z přestupku** (je účastníkem od okamžiku, kdy je vůči němu učiněn první úkon v řízení), **poškozený** (je účastníkem v části řízení, která se týká jím uplatňovaného nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení), **vlastník věci** (která byla nebo může být zabráná), **osoba přímo postižená spácháním přestupku**.

V řízení o přestupku jsou oproti správnímu řízení rozdíly v rozhodnutí. Výroková část rozhodnutí o přestupku je jiná než v dalších případech. Ve výrokové části se kromě náležitostí podle správního řádu (viz. téma č. 23. Správní řízení) uvede popis skutku s označením místa, času a způsobu jeho spáchání, právní kvalifikace skutku, vyslovení viny, forma zavinění u obviněného, který je fyzickou osobou, druh a výměra správního trestu, výrok o započtení doby, po kterou obviněný na základě úředního opatření učiněného v souvislosti s projednávaným přestupkem již nesměl činnost vykonávat, do doby zákazu, výrok o uložení ochranného opatření, výrok o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení a

výrok o náhradě nákladů řízení. Pokud nelze rozhodnutí vydat bezodkladně, vydá jej správní orgán nejpozději do 60 dnů ode dne zahájení řízení.

Okolnosti vylučující protiprávnost přestupku

Za určitých okolností může být vyloučena protiprávnost přestupku. Mezi tyto patří krajní nouze, nutná obrana, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně.

V **krajní nouzi** jedná ten, kdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, a to činností, která je v rozporu s právními předpisy. K jednání je oprávněn nejen ten, jehož zájmům hrozí nebezpečí, ale v jeho prospěch může zasáhnout i jiná osoba. O krajní nouzi se nejedná v případech, kdy za daných okolností bylo možné nebezpečí odvrátit i jinak, nebo v případech, kdy ten, komu nebezpečí hrozilo byl povinen je snášet (policista, plavčík, hasič) a dále v případech, kdy je následek stejně závažný anebo závažnější než ten, který byl odvrácen (za účelem záchrany majetku nelze obětovat život osoby apod.). Pro uplatnění krajní nouze je nutné, že odvrácení rizika, hrozícího zájmu chráněného státem, nelze uskutečnit jinou činností, která by nebyla v rozporu s právními předpisy.

V **nutné obraně** jedná ten, kdo odvrací přímo hrozící nebezpečí nebo trvajícím útokem na zájem chráněný zákonem. Obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Nutná obrana je přípustná od doby, kdy nastane hrozba, po dobu útoku až do jeho ukončení. Ve chvíli, kdy je již útok ukončen, již nesmí být proti tomuto útoku zasahováno.

Zánik odpovědnosti za přestupek

Odpovědnost za přestupek může zaniknout uplynutím promlčecí lhůty, smrtí fyzické osoby, zánikem právnické osoby, nemá-li právního nástupce, nebo vyhlášením amnestie. V důsledku těchto situací dochází k odložení řízení, nebo zastavení řízení.

Druhy správních trestů

Jako správní trest v řízení o přestupku lze použít napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty a zveřejnění rozhodnutí o přestupku.

Napomenutí lze uložit za jakýkoliv přestupek a může být uloženo rozhodnutím o přestupku nebo příkazem na místě, kde správní orgán výslovně upozorní na to, jaké správní tresty hrozí, pokud se bude i v budoucnu dopouštět obdobného jednání, zejména uložení pokuty včetně její výše.

Pokutu lze uložit za přestupek, u něhož to stanoví zvláštní zákon. Nestanoví-li zvláštní zákon výši pokut, lze uložit pokutu do 1 000,- Kč. Ta je, nestanoví-li správní orgán nebo zvláštní zákon jinak, splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí nabylo právní moci.

Zákaz činnosti lze uložit za přestupek, u kterého to stanoví zvláštní zákon. Zákaz činnosti smí být uložen na dobu nejdéle 3 roky. Smí být zakázána pouze činnost, pro kterou je třeba veřejnoprávní oprávnění, nebo kterou pachatel vykonává v pracovním nebo obdobném poměru a v souvislosti s ní se dopustil přestupku.

Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty může být uloženo za jakýkoliv přešupek, pokud to není výslovně vyloučeno zákonem. Předmětem propadnutí může být pouze věc, která náleží pachateli a která byla použita ke spáchání přešupku, nebo byla k jeho spáchání určena, případně kterou pachatel získal při provádění přešupku nebo jako odměnu za jeho provedení. Případně může dojít k propadnutí věci, kterou pachatel i jen z části nabyt za věc, kterou použil při spáchání přešupku apod., pokud není hodnota věci použité ve vztahu k hodnotě věci nabyté zanedbatelná. Propadnutí věci nesmí být uloženo, pokud je hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přešupku (*např. nelze zabavit auto zloději, který toto auto použil při drobné krádeži*). Vyžaduje-li to však bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obecný zájem, k hodnotě věci se nepřihlíží, např. pokud se jedná o zbraně, jedy, výbušniny, omamné látky apod. Vlastníkem propadnuté věci se stává stát.

Zveřejnění rozhodnutí o přešupku je mezi správní tresty zařazen relativně nově. Lze ho uložit pouze tehdy, pokud tak stanoví zákon, a to pouze právnické nebo podnikající fyzické osobě. Tento trest spočívá v tom, že se výroková část rozhodnutí zveřejní na úřední desce správního orgánu a na náklady pachatele ve sdělovacím prostředí (správní orgán určí lhůtu, ve které musí ke zveřejnění dojít 2 - 6 měsíců po nabytí právní moci). Výroková část je zveřejňována nejméně na 15 dní a nejdéle pak na 2 měsíce. Mohou být zveřejněny pouze takové informace, aby neumožňovaly identifikaci jiné osoby než pachatele.

Tyto tresty lze uložit samostatně, nebo v kombinaci s jinými správními tresty. Výjimkou je napomenutí, které nelze uložit současně s pokutou. *Např. pokud se osoba dopustí přešupku týrání zvířete, může mu být uložena pokuta v kombinaci s propadnutím zvířete a zákazem chovu.* Při určování druhu trestu a jeho výměry se přihlíží k povaze a závažnosti přešupku, polehčujícím a přitěžujícím okolnostem, k tomu, zda byl stejný přešupek v minulosti již spáchán, případně k povaze činnosti u právnických nebo podnikajících fyzických osob apod.